

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РОЗПОРЯДЖЕННЯ

АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ ПІВНІЧНОГО МІЖОБЛАСНОГО ТЕРИТОРІАЛЬНОГО ВІДДІЛЕННЯ

«30» квітня 2025 року

№ 60/92-рп/к

справа № 55/60/92-рп/к.25

*Про початок розгляду справи
за ознаками порушення законодавства
про захист економічної конкуренції*

Адміністративна колегія Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України, розглянувши подання Другого відділу досліджень і розслідувань від 29.04.2025 № 60-03/272-П та відповідні матеріали,

ВСТАНОВИЛА:

1. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (1) Північне міжобласне територіальне відділення Антимонопольного комітету України (далі – Відділення), керуючись Законом України «Про Антимонопольний комітет України», провело дослідження щодо дотримання операторами газорозподільної системи законодавства про захист економічної конкуренції на засадах рівності суб'єктів господарювання перед законом та пріоритету прав споживачів, запобігання, виявлення і припинення порушень законодавства про захист економічної конкуренції на ринку послуг з розподілу природного газу (далі – Дослідження).
- (2) В ході проведення Дослідження Відділенням було направлено, зокрема, до Житомирської філії товариства з обмеженою відповідальністю «Газорозподільні мережі України» (далі – Житомирська філія ТОВ «Газорозподільні мережі України», Житомирська філія) вимогу про надання інформації від 06.01.2025 № 60-02/101е.
- (3) Листом від 17.02.2025 № ЖФ/109/1-ВИХ-1777-25 (вх. Відділення від 17.02.2025 № 60-01/761) Житомирська філія надала до Відділення запитувану інформацію.

2. ВІДПОВІДАЧ

- (4) Відповідачем у справі є Житомирська філія ТОВ «Газорозподільні мережі України» (**«Інформація, доступ до якої обмежено»**; ідентифікаційний код юридичної особи **«Інформація, доступ до якої обмежено»**).
- (5) Як вбачається із відомостей, які містяться в Єдиному державному реєстрі юридичних осіб, фізичних осіб – підприємців та громадських формувань, основним

видом діяльності Житомирської філії за КВЕД є: *«Інформація, доступ до якої обмежено»*.

- (6) Тобто, Житомирська філія ТОВ «Газорозподільні мережі України» є суб'єктом господарювання у розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (7) Взаємовідносини оператора газорозподільних систем (Оператор ГРМ) із суб'єктами ринку природного газу, регулюються згідно із:
- Законом України «Про ринок природного газу» (далі – Закон);
 - Кодексом газотранспортної системи, затвердженим постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі - НКРЕКП, Регулятор) від 30 вересня 2015 року № 2493 та зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 06 листопада 2015 року за № 1378/27823;
 - Кодексом газорозподільних систем, затвердженим постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2494 та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за № 1379/27824 в редакції від 07.11.2024 (далі – Кодекс газорозподільних систем, Кодекс ГРМ);
 - Законом України «Про регулювання містобудівної діяльності»;
 - Методологією встановлення плати за приєднання до газотранспортних і газорозподільних систем, затвердженої постановою НКРЕКП 24.12.2015 № 3054, зареєстрованої в Міністерстві юстиції України 16.03.2016 за № 396/28526 (далі – Методологія встановлення плати за приєднання до газотранспортних і газорозподільних систем).
- (8) Відповідно до пункту 4 глави 1 розділу I Кодексу газорозподільних систем приєднання до газорозподільної системи (далі – ГРМ) – сукупність організаційних і технічних заходів, у тому числі робіт, спрямованих на створення технічної можливості для надання послуги розподілу природного газу, які здійснюються у зв'язку із підключенням об'єкта будівництва чи існуючого об'єкта замовника до газорозподільної системи.
- (9) Згідно з пунктом 1 глави 1 розділу V Кодексу газорозподільних систем власники об'єктів будівництва або існуючих об'єктів (земельних ділянок), які фізично не підключені до ГРМ, мають право на приєднання (технічний доступ) цих об'єктів до ГРМ, що на законних підставах перебуває у власності або користуванні (у тому числі в експлуатації) Оператора ГРМ, у порядку, визначеному цим розділом.
- (10) За зверненням власника об'єкта чи земельної ділянки (замовника) про приєднання його об'єкта до ГРМ Оператор ГРМ зобов'язаний забезпечити приєднання об'єкта (земельної ділянки) до ГРМ, що на законних підставах перебуває в його власності або користуванні (у тому числі в експлуатації), за умови дотримання власником (замовником) вимог цього Кодексу та чинного законодавства.
- (11) Відповідно до пункту 4 глави 1 розділу V Кодексу газорозподільних систем в редакції від 07.11.2024 приєднання об'єктів (земельних ділянок) замовника до ГРМ здійснюється на підставі договору на приєднання, що укладається за формами, наведеними у додатках 15, 16 до цього Кодексу. При цьому невід'ємною частиною договору на приєднання є технічні умови приєднання (додаток 17), які визначають вихідні дані для проектування газових мереж зовнішнього газопостачання від місця

забезпечення потужності до точки приєднання, які будуються Оператором ГРМ, та вихідні дані для проектування та будівництва газових мереж внутрішнього газопостачання об'єкта замовника від точки приєднання до газових приладів і пристроїв замовника. Будівництво та введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газопостачання забезпечується замовником.

- (12) Додатком 17 до Кодексу газорозподільних систем в редакції від 07.11.2024, передбачено технічні умови приєднання до газорозподільної системи, відповідно до якого технічні умови складаються з таких розділів: 1) характеристика об'єкта (земельної ділянки) Замовника; 2) розрахункові параметри приєднання; 3) вихідні дані для проектування газових мереж зовнішнього газопостачання; 4) вихідні дані для проектування газових мереж внутрішнього газопостачання; 5) вимоги до комерційного вузла обліку природного газу.
- (13) Статтею 30 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» визначено, зокрема, що фізична чи юридична особа, яка має намір щодо забудови земельної ділянки, що перебуває в її власності або користуванні, має право на одержання технічних умов згідно із поданою нею заявою. Технічні умови повинні відповідати законодавству, містити достовірну інформацію та обґрунтовані вимоги до об'єктів будівництва, а також відповідати намірам заявника щодо забудови земельної ділянки.
- (14) Відповідно до пункту 4 глави 1 розділу I Кодексу газорозподільних систем технічні умови приєднання – документ, що визначає комплекс умов і вимог до інженерного забезпечення приєднання об'єкта (земельної ділянки) замовника до газорозподільної системи і містить вихідні дані для проектування газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання, що створюються для потреб об'єкта замовника.
- (15) Згідно з пунктом 4 глави 2 розділу V Кодексу газорозподільних систем якщо розроблення проекту зовнішнього газопостачання забезпечував замовник, зазначений проект та його кошторисна частина мають бути погоджені Оператором ГРМ, при цьому один екземпляр проекту після його погодження передається (залишається) Оператору ГРМ. Погодження проекту зовнішнього газопостачання здійснюється Оператором ГРМ у строк, що не перевищує 15 календарних днів, якщо інше не передбачено законодавством. У цей самий строк надається (у разі наявності) вичерпний перелік зауважень з посиланням на конкретне положення Закону України «Про ринок природного газу», законодавства у сфері містобудівної діяльності або цього Кодексу, якому не відповідає розроблений проект.
- (16) Після погодження в установленому законодавством порядку проекту зовнішнього газопостачання та його кошторисної частини Оператор ГРМ протягом десяти робочих днів направляє замовнику додаткову угоду до договору на приєднання, у якій визначає строк забезпечення послуги Оператора ГРМ з приєднання об'єкта замовника до ГРМ (будівництва газових мереж зовнішнього газопостачання від місця забезпечення потужності до точки приєднання) та вартість цієї послуги (плати за приєднання), розраховану відповідно до методології встановлення плати за приєднання до газотранспортних і газорозподільних систем, затвердженої Регулятором. При цьому строк забезпечення приєднання визначається в договорі на приєднання з урахуванням строку, необхідного для виконання будівельно-монтажних та пусконаладжувальних робіт, та строків, необхідних для закупівлі відповідних товарів, робіт і послуг, а також погоджень, передбачених проектом зовнішнього газопостачання. Вартість розробки проекту зовнішнього

газопостачання не включається до плати за приєднання (вартості послуги Оператора ГРМ з приєднання об'єкта замовника), якщо розробку проєкту забезпечував замовник.

- (17) Згідно з пунктом 8 глави 2 розділу V Кодексу газорозподільних систем якщо технічними умовами приєднання точка вимірювання (місце встановлення комерційного вузла обліку) буде визначена в газових мережах внутрішнього газопостачання, проєкт внутрішнього газопостачання має передбачати заходи з організації вузла обліку та кошторисну частину щодо реалізації цих заходів, а сам проєкт внутрішнього газопостачання в частині організації вузла обліку має бути погоджений з Оператором ГРМ. При цьому, якщо улаштування вузла обліку газу забезпечується Оператором ГРМ за рахунок плати за приєднання, то проєкт внутрішнього газопостачання додатково має бути погоджений з Оператором ГРМ у частині кошторису затрат на організацію вузла обліку. Погодження здійснюється Оператором ГРМ у строк, що не перевищує 15 календарних днів, або в цей самий строк надається (за наявності) вичерпний перелік зауважень, який повинен містити посилання на конкретне положення Закону України «Про ринок природного газу», законодавства у сфері містобудівної діяльності або цього Кодексу, якому не відповідає розроблений проєкт.
- (18) Абзацом дев'ятим пункту 2 глави 2 розділу V Кодексу газорозподільних систем передбачено, що вартість послуг з надання замовнику технічних умов приєднання визначається відповідно до методології встановлення плати за приєднання, затвердженої Регулятором.
- (19) Згідно з абзацом восьмим пункту 4 глави 2 розділу V Кодексу газорозподільних систем вартість послуги Оператора ГРМ з погодження проєкту зовнішнього газопостачання визначається відповідно до методології встановлення плати за приєднання, затвердженої Регулятором.
- (20) Відповідно до пункту 1 розділу IV Методології встановлення плати за приєднання до газотранспортних і газорозподільних систем, до окремих послуг (робіт), що пов'язані з приєднанням та поточною діяльністю оператора газотранспортної або газорозподільної системи, належать, зокрема, надання технічних умов приєднання або реконструкції вузла обліку газу, погодження у випадках, передбачених Кодексом газорозподільних систем або Кодексом газотранспортної системи, проєктної документації на відповідність наданим технічним умовам та чинним нормативно-правовим актам.
- (21) Згідно з пунктом 6 розділу IV Методології встановлення плати за приєднання до газотранспортних і газорозподільних систем розрахунки вартості окремих послуг (робіт) здійснюються відповідними підрозділами та затверджуються уповноваженою особою оператора газотранспортної/газорозподільної системи.
- (22) Додатком 15 до Кодексу газорозподільних систем є договір на приєднання до газорозподільної системи (для стандартного приєднання) (далі – Договір на стандартне приєднання).
- (23) Додатком 16 до Кодексу газорозподільних систем є договір на приєднання до газорозподільної системи (для приєднання, що не є стандартним) (далі – Договір на нестандартне приєднання).

- (24) Згідно з підпунктом 2 пункту 2 розділу III Договору на стандартне приєднання замовник зобов'язується забезпечити в установленому порядку будівництво і введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газоспоживання від точки приєднання до власних газових приладів та пристроїв.
- (25) При цьому відповідно до підпункту 3 пункту 1 розділу III Договору на стандартне приєднання Оператор ГРМ зобов'язується здійснити підключення об'єкта Замовника до ГРМ (фізичне з'єднання газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання) впродовж десяти робочих днів у міській місцевості та п'ятнадцяти робочих днів у сільській місцевості після, зокрема, надання Замовником документів, що підтверджують введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газопостачання та їх фізичну наявність в точці приєднання.
- (26) Згідно з підпунктом 2 пункту 2 розділу III Договору на нестандартне приєднання замовник зобов'язується забезпечити будівництво і введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газоспоживання від точки приєднання до власних газових приладів та пристроїв.
- (27) При цьому відповідно до підпункту 6 пункту 1 розділу III Договору на нестандартне приєднання Оператор ГРМ зобов'язується здійснити підключення об'єкта Замовника до ГРМ (фізичне з'єднання газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання) впродовж десяти робочих днів у міській місцевості та п'ятнадцяти робочих днів у сільській місцевості після, зокрема, надання Замовником документів, що підтверджують введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газопостачання та їх фізичну наявність в точці приєднання.
- (28) Відповідно до пункту 3 розділу VIII Договору на нестандартне приєднання якщо протягом одного року після введення в експлуатацію газових мереж зовнішнього газопостачання Замовник не забезпечить виконання вимог підпункту 2 пункту 2 розділу III цього Договору, а також за відсутності погодженого Сторонами строку продовження їх виконання Оператор ГРМ залишає за собою право не враховувати зарезервовану технічну (пропускну) потужність за об'єктом Замовника при дефіциті технічної потужності для інших замовників (споживачів). При цьому Оператор ГРМ не враховує зарезервовану для Замовника технічну потужність лише за умови письмового попередження Замовника за 30 календарних днів до вчинення таких дій та невиконання Замовником у цей самий строк вимог підпункту 3 пункту 2 розділу III цього Договору та/або непродовження терміну їх виконання.
- (29) Згідно з пунктом 5 глави 1 розділу V Кодексу газорозподільних систем в редакції від 07.11.2024 при письмовому зверненні споживача (суміжного суб'єкта ринку природного газу) про зменшення приєднаної (дозволеної) потужності його об'єкта, визначеної в технічних умовах приєднання та/або проєктній документації, в установленому законодавством порядку вносяться відповідні зміни до технічних умов приєднання та/або проєктної документації, які погоджуються з Оператором ГРМ. У такому разі змінюються (зменшуються) типорозмір (номінальна потужність) комерційного вузла обліку в точці вимірювання та приєднана потужність об'єкта споживача, а Оператор ГРМ коригує дані технічної потужності та вільної потужності для забезпечення нових приєднань (резерву потужності) на відповідному газорегуляторному пункті (далі - ГРП) згідно з вимогами розділу VII цього Кодексу. При цьому заходи із заміни комерційного вузла обліку природного газу (далі - ВОГ) забезпечуються Оператором ГРМ за рахунок споживача у строк, що не повинен перевищувати: для побутового споживача - три календарних місяці з дати

компенсації споживачем затрат Оператора ГРМ на заміну комерційного ВОГ; для споживача, що не є побутовим, - у строк, узгоджений між Оператором ГРМ і споживачем.

- (30) Пунктом 13 глави 2 розділу V Кодексу газорозподільних систем передбачено, якщо протягом одного року з дати видачі технічних умов приєднання замовник відповідно до умов договору на приєднання не надасть Оператору ГРМ на погодження проєкт зовнішнього газопостачання (якщо замовник був визначений розробником проєкту) та/або проєкт внутрішнього газопостачання (якщо проєкт мав передбачати приєднання третіх осіб та/або організацію вузла обліку в точці вимірювання), якщо продовження строку щодо їх надання не погоджено з боку Оператора ГРМ, Оператор ГРМ залишає за собою право не враховувати зарезервовану технічну (пропускну) потужність за об'єктом замовника при дефіциті технічної потужності для інших замовників (споживачів). При цьому Оператор ГРМ не враховує зарезервовану для замовника технічну потужність лише за умови письмового попередження замовника за 30 календарних днів до вчинення таких дій та за умови, що у цей самий строк замовник не надасть відповідний(і) проєкт (проєкти) на погодження або не буде прийняте рішення щодо погодження терміну його (їх) надання.
- (31) Відповідно до пункту 16 глави 2 розділу V Кодексу газорозподільних систем у разі необхідності обґрунтованого внесення змін до технічних умов приєднання, проєкту зовнішнього газопостачання та проєкту внутрішнього газопостачання (якщо проєкт передбачає приєднання третіх осіб) та/або умов договору на приєднання ці зміни мають бути письмово погоджені між замовником та Оператором ГРМ.
- (32) Відповідно до пункту 4.8 державних будівельних норм А.2.2-3-2014 «Склад та зміст проєктної документації», затверджених наказом Міністерства розвитку громад та територій України від 04.06.2014 № 163, проєктна документація на будинки, будівлі, споруди, лінійні об'єкти інженернотранспортної інфраструктури, їх черги та/або пускові комплекси має бути розроблена з урахуванням будівельних норм та стандартів, чинних на час передачі її замовнику.
- (33) Проєктна документація на будинки, будівлі, споруди та лінійні об'єкти інженернотранспортної інфраструктури, побудовані повністю або частково відповідно до затвердженого проєкту, не підлягає коригуванню у зв'язку з введенням нових нормативних актів, за винятком випадків, коли це коригування обумовлене підвищенням у нових нормативних актах вимог безпеки, у тому числі щодо забезпечення механічного опору та стійкості (міцності), електро-, вибухо- та пожежобезпечності об'єкта та доступності для маломобільних груп населення.
- (34) Зазначений виняток не застосовується до об'єктів будівництва, спорудження яких здійснюється у терміни, визначені проєктною документацією, якщо інше не передбачено договором на виконання будівельних робіт.
- (35) Згідно з пунктом 8 глави 2 розділу X Кодексу газорозподільних систем якщо протягом року після погодження Оператором ГРМ проєкту комерційний ВОГ не було введено в експлуатацію, проєкт на комерційний ВОГ підлягає перепогодженню з урахуванням діючих на дату перепогодження вимог нормативних документів.
- (36) Інших положень щодо обов'язкового, у тому числі повторного, погодження проєктної документації на приєднання Кодексом газорозподільних систем не передбачено.

4. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНЮЮЧОГО) СТАНОВИЩА

(37) Відповідно до Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 5 березня 2002 року № 49-р, зареєстрованої у Міністерстві юстиції України 1 квітня 2002 року за № 317/6605 (із змінами) (далі – Методика), з урахуванням особливостей, визначених пунктом 2.2 цієї Методики, здійснено визначення становища Житомирської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України» на ринку послуг з розподілу природного газу в межах території Житомирської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Житомирської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України».

4.1 Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

(38) У відповідності до пункту 3.1. Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

(39) *Суб'єктом господарювання, який є об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища, є Житомирська філія ТОВ «Газорозподільні мережі України».*

(40) *Конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.*

(41) Конкретною послугою, яка надається Житомирською філією, є послуги з розподілу природного газу в межах території Житомирської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Житомирської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України» (далі - Послуги).

(42) Інша господарська діяльність Житомирської філії, крім надання вказаних послуг, не є об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища.

4.2 Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище.

4.2.1 Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання.

(43) Згідно з пунктом 4.1. Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).

(44) У відповідності до пункту 4.2. Методики визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, виходячи з подібності, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.

- (45) Відповідно до пункту 6 частини першої статті 1 Закону газорозподільна система – технологічний комплекс, що складається з організаційно і технологічно пов'язаних між собою об'єктів, призначених для розподілу природного газу від газорозподільних станцій безпосередньо споживачам.
- (46) Згідно з пунктом 35 частини першої статті 1 Закону України «Про ринок природного газу» розподіл природного газу – це господарська діяльність, що підлягає ліцензуванню і пов'язана з переміщенням природного газу газорозподільною системою з метою її фізичної доставки споживачам, але що не включає постачання природного газу.
- (47) Послуги з розподілу природного газу є послугами, які не мають заміників. Внаслідок технологічних особливостей розподілу природного газу конкуренція на зазначеному ринку відсутня.
- (48) Послуги в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції» є товаром.
- (49) Таким чином, з урахуванням викладеного, Послуги є товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище Житомирської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України».

4.2.2 *Перелік основних покупців (споживачів, користувачів).*

- (50) Пунктом 1.3. Методики визначено, що споживач - юридична чи фізична особа, яка здійснює діяльність з придбання та використання товарів, послуг, робіт на відповідному товарному (товарних) ринку (ринках).
- (51) Споживачами Послуг є фізичні особи, фізичні особи-підприємці та юридичні особи в межах території Житомирської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Житомирської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України».

4.2.3 *Визначення товарних меж ринку*

- (52) Відповідно до Закону *ринок природного газу* – сукупність правовідносин, що виникають у процесі купівлі-продажу, постачання природного газу, а також надання послуг з його транспортування, розподілу, зберігання (закачування, відбору), послуг установки LNG.
- (53) Пунктом 1.3. Методики визначено, що *ринок товару (товарний ринок)* – сфера обороту товару (взаємозамінних товарів), на який протягом певного часу і в межах певної території є попит і пропозиція.
- (54) У відповідності до пунктів 5.1 – 5.3 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (55) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється із переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими зокрема є:

- подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо;
- подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо;
- наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);
- відсутність суттєвої різниці в цінах;
- взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.

- (56) Стандартизованими товарами (товарними групами) можуть розглядатися товари, які мають єдину систему показників, параметрів, що характеризують товар, і у виробництві яких використовуються єдині чи однакові технічні стандарти, технічні умови, стандарти застосування тощо.
- (57) Згідно з абзацом другим частини першої статті 1 Закону України «Про природні монополії» товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами).
- (58) Таким чином Послуги не мають заміників.
- (59) Отже, за таких обставин товарними межами ринку є послуги з розподілу природного газу в межах території Житомирської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Житомирської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України».

4.2.4 *Визначення територіальних (географічних) меж ринку*

- (60) Згідно із пунктом 1.3. Методики територіальними (географічними) межами ринку є територія зі сферою взаємовідносин купівлі-продажу товару (групи товарів), в межах якої за звичайних умов споживач може легко задовольнити свій попит на певний товар, і яка може бути, як правило, територією держави, області, району, міста тощо або їхніми частинами.
- (61) Відповідно до пункту 6.1. Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.
- (62) Постановою НКРЕКП від 31.08.2023 № 1593 зупинено АТ «ОПЕРАТОР ГАЗОРОЗПОДІЛЬНОЇ СИСТЕМИ «Житомиргаз» дію ліцензії на право провадження господарської діяльності з розподілу природного газу, виданої відповідно до постанови НКРЕКП від 29.06.2017 № 847, у зв'язку з передачею цілісного майнового комплексу з розподілу природного газу іншому суб'єкту господарювання, який отримав відповідну ліцензію. Ця постанова набрала чинності 01 вересня 2023 року.
- (63) Постановою НКРЕКП від 31.08.2023 № 1596 «Про внесення змін до додатка до постанови НКРЕКП від 26 грудня 2022 року № 1839 та врегулювання питань щодо провадження ТОВ «ГАЗОРОЗПОДІЛЬНІ МЕРЕЖІ УКРАЇНИ» діяльності з розподілу природного газу» з 01.09.2023 дію ліцензії ТОВ «Газорозподільні мережі України» розширено на право провадження господарської діяльності з розподілу природного газу на території Житомирської області.

(64) На території Житомирської області починаючи з 01.09.2023 послуги з розподілу природного газу ТОВ «Газорозподільні мережі України» надаються в особі Житомирської філії.

(65) Отже, територіальними (географічними) межами ринку Послуг є територія Житомирської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Житомирської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України».

4.2.5 *Проміжок часу, стосовно якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку.*

(66) У відповідності до пункту 7.1. Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило - рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.

(67) Ринок, на якому протягом певного часу діє один і той самий склад продавців та покупців, може розглядатись, як ринок товару із сталою структурою.

(68) У період з січня 2024 року по грудень 2024 року Житомирська філія ТОВ «Газорозподільні мережі України» була єдиним суб'єктом господарювання, яке надавало Послуги у Житомирській області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Житомирської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України».

(69) В зазначений період структура ринку Послуг не змінювалась.

(70) Отже, часовими межами ринку Послуг у межах території ліцензійної діяльності Житомирської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України», визначено період з січня 2024 року по грудень 2024 року (обумовлено часовими рамками Дослідження), тобто проміжок часу, протягом якого незмінними залишались структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому.

4.2.6 *Бар'єри вступу на ринок*

(71) Пунктом 1.3 Методики визначено, що **бар'єри вступу на ринок** – обставини, які перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.

(72) Відповідно до пункту 9.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.

(73) Відповідно до пункту 9.2. Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).

- (74) Ринок Послуг характеризується наявністю адміністративних і технічних бар'єрів з огляду на наступне.
- (75) Згідно з частиною першою статті 5 Закону України «Про природні монополії» відповідно до цього Закону регулюється діяльність суб'єктів природних монополій, зокрема, у сфері розподілу природного і нафтового газу трубопроводами.
- (76) Частиною першою статті 7 Закону України «Про природні монополії» визначено, що діяльність суб'єктів природних монополій у сферах, визначених у статті 5 цього Закону, а також діяльність суб'єктів господарювання на суміжних ринках підлягає ліцензуванню відповідно до закону.
- (77) Отже, ринок Послуг перебуває у стані природної монополії, а Житомирська філія ТОВ «Газорозподільні мережі України» є суб'єктом природної монополії. При цьому, ведення господарської діяльності з надання Послуг потребує отримання ліцензії.
- (78) Окрім цього, основним бар'єром вступу на ринок Послуг є обмеження, пов'язане з необхідністю мати в наявності технічні засоби, включаючи мережі, споруди, устаткування (пристрої) для розподілу природного газу, що пов'язані єдиним технологічним процесом.
- (79) Таким чином, Житомирська філія ТОВ «Газорозподільні мережі України» в межах території Житомирської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Житомирської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України», у період з січня 2024 року по грудень 2024 року не мало конкурентів на ринку Послуг, адже ринок послуг з розподілу природного газу знаходиться у стані природної монополії.

4.2.7 Установлення монопольного (домінуючого) становища.

- (80) Відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
- на цьому ринку у нього немає жодного конкурента;
 - не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (81) Відповідно до Закону України «Про природні монополії» природна монополія - це стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари.
- (82) Враховуючи вищенаведене, відповідно до частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» Житомирська філія ТОВ «Газорозподільні мережі України» у період з січня 2024 року по грудень 2024 року включно є суб'єктом господарювання, який мав ознаки такого, що займав монопольне

(домінуюче) становище на ринку послуг з розподілу природного газу у межах території Житомирської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Житомирської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України» з часткою 100 %, оскільки у нього на цьому ринку не було жодного конкурента.

5 ВСТАНОВЛЕННЯ ОЗНАК ПОРУШЕННЯ ЗАКОНОДАВСТВА ПРО ЗАХИСТ ЕКОНОМІЧНОЇ КОНКУРЕНЦІЇ У ВИГЛЯДІ ЗЛОВЖИВАННЯ МОНОПОЛЬНИМ (ДОМІНУЮЧИМ) СТАНОВИЩЕМ НА РИНКУ.

5.1 ОБСТАВИНИ СПРАВИ

- (83) В ході проведення Дослідження Відділенням було встановлено, зокрема, наступне.
- (84) Відповідно до пункту 5 глави 1 розділу V Кодексу ГРМ (у редакції від 07.11.2024) за необхідності реконструкції чи технічного переоснащення вже підключеного до ГРМ об'єкта, у тому числі в результаті зміни форми власності чи власника цього об'єкта, за умови, що це не призведе до необхідності збільшення технічної (пропускної) потужності ГРМ в точці приєднання (не потребуватиме збільшення типорозміру комерційного лічильника газу), новий договір на приєднання з новим чи діючим власником об'єкта не укладається. При цьому у випадку перенесення вузла обліку та/або зменшення його типорозміру (номінальної потужності) або зміни місця розташування газових приладів (пристроїв) в установленому законодавством порядку вносяться відповідні зміни до проектної документації, а у разі її відсутності розробляється нова проектна документація, що забезпечується за рахунок сторони, яка ініціювала реконструкцію чи технічне переоснащення вже підключеного до ГРМ об'єкта. Внесення змін до проектної документації в частині комерційного вузла обліку газу здійснюється на підставі оформлених (виданих) Оператором ГРМ технічних умов на реконструкцію комерційного вузла обліку.
- (85) Якщо за необхідності реконструкції чи технічного переоснащення вже підключеного до ГРМ об'єкта, у тому числі в результаті зміни форми власності чи власника цього об'єкта, виникає необхідність збільшення технічної (пропускної) потужності ГРМ в точці приєднання (збільшення типорозміру лічильника газу) або її перенесення, з новим чи діючим власником об'єкта має бути укладений новий договір на приєднання відповідно до умов цього Кодексу. При цьому, якщо заходи з приєднання по вже підключеному до ГРМ об'єкту потребуватимуть лише збільшення типорозміру лічильника газу, місце забезпечення потужності має збігатися з фактичною точкою приєднання цього об'єкта, а процедура приєднання має здійснюватися у порядку, визначеному в пункті 5 глави 2 цього розділу.
- (86) При письмовому зверненні споживача (суміжного суб'єкта ринку природного газу) про зменшення приєднаної (дозволеної) потужності його об'єкта, визначеної в технічних умовах приєднання та/або проектній документації, в установленому законодавством порядку вносяться відповідні зміни до технічних умов приєднання та/або проектної документації, які погоджуються з Оператором ГРМ. У такому разі змінюються (зменшуються) типорозмір (номінальна потужність) комерційного вузла обліку в точці вимірювання та приєднана потужність об'єкта споживача, а Оператор ГРМ коригує дані технічної потужності та вільної потужності для забезпечення нових приєднань (резерву потужності) на відповідній ГРП згідно з вимогами розділу VII цього Кодексу. При цьому заходи із заміни комерційного ВОГ забезпечуються Оператором ГРМ за рахунок споживача у строк, що не повинен перевищувати: для побутового споживача - три календарних місяці з дати

компенсації споживачем затрат Оператора ГРМ на заміну комерційного ВОГ; для споживача, що не є побутовим, - у строк, узгоджений між Оператором ГРМ і споживачем.

- (87) Листом від 17.02.2025 № ЖФ/109/1-ВИХ-1777-25 (вх. Відділення від 17.02.2025 № 60-01/761) Житомирська філія ТОВ «Газорозподільні мережі України» повідомила, зокрема, наступне.
- (88) Згідно Кодексу ГРМ будівництво об'єкта - нове будівництво, реконструкція, капітальний ремонт, технічне переоснащення об'єкта.
- (89) Реконструкція - перебудова прийнятого в експлуатацію існуючого об'єкта, що передбачає зміну його геометричних розмірів та/або функціонального призначення, внаслідок чого відбувається зміна основних техніко-економічних показників (кількість продукції, потужність тощо), забезпечується удосконалення виробництва, підвищення його техніко- економічного рівня та якості продукції, що виготовляється, поліпшення умов експлуатації та якості послуг. Реконструкція передбачає повне або часткове збереження елементів несучих конструкцій та призупинення на час виконання робіт експлуатації об'єкта в цілому або його частин (за умови їх автономності) (ДБН А.2.2-3:2014 Склад та зміст проектної документації на будівництво).
- (90) Житомирська філія зазначила, що з урахуванням наведених норм, з інженерно-технічної точки зору при здійсненні реконструкції систем газопостачання вимоги Житомирської філії відповідають та є такими ж як при «новому будівництві», тобто такими ж як при наданні послуги з приєднання.
- (91) Власник (замовник технічних умов на проведення реконструкції) має звернутися до цього Оператора ГРМ із письмовою заявою.
- (92) Одночасно із заявою замовник надає Оператору ГРМ виключний перелік таких документів:
- 1) заповнений опитувальний лист за формою, затвердженою Оператором ГРМ, в якому зазначаються технічні параметри об'єкта замовника, що має приєднатися до газорозподільної системи;
 - 2) копії документів, якими визначено право власності чи користування замовника на об'єкт (приміщення), та/або копію документа, що підтверджує право власності чи користування на земельну ділянку (з графічним планом земельної ділянки). Якщо в документах на земельну ділянку відсутній графічний план земельної ділянки (відсутній кадастровий план, замовник має надати Оператору ГРМ ситуаційний план (схему) щодо місцезнаходження земельної ділянки замовника із визначенням її меж;
 - 3) копії документів замовника:
 - які посвідчують фізичну особу або її представника (для фізичних осіб);
 - які посвідчують статус юридичної особи чи фізичної особи - підприємця та її представника (для юридичних осіб і фізичних осіб - підприємців);
 - про взяття на облік або реєстрацію у Державній фіскальній службі відповідно до вимог Податкового кодексу України;
 - 4) копію належним чином оформленої довіреності на представника замовника, уповноваженої представляти інтереси замовника під час процедури приєднання (за потреби).

- (93) Надаючи послуги з видачі технічних умов на стандартне, нестандартне приєднання до газорозподільних систем, технічних умов на проведення реконструкції Житомирська філія керується вимогами статті 30 Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» та пунктом 4 глави 1 розділу V Кодексу ГРМ.
- (94) При цьому, Житомирська філія зазначила, що реконструкція систем газопостачання регламентується та має однакові вимоги із новим будівництвом, відповідно вартість послуг формується на підставі тих же калькуляцій, які використовуються при наданні послуги з приєднання, шляхом вибіркового включення необхідних елементів наданих робіт та послуг при здійсненні реконструкції.
- (95) Тобто, послуги з видачі технічних умов на реконструкцію системи газопостачання та погодження проектно-технічної документації є платними.
- (96) Листом від 17.02.2025 № ЖФ/109/1-ВИХ-1777-25 (вх. Відділення від 17.02.2025 № 60-01/761) Житомирська філія вибірково надала до Відділення копії виданих нею технічних умов на реконструкцію.
- (97) Так, у розділі V технічних умов на реконструкцію «Додаткові вимоги та рекомендації», передбачено наступне: *«Якщо протягом року, після погодження Оператором ГРМ проектної документації, не було введено в експлуатацію об'єкт після реконструкції, проект підлягає повторному погодженню з урахуванням діючих, на поточну дату, вимог нормативних документів»* (мова оригіналу).
- (98) Таку умову, наведену в розділі V технічних умов на реконструкцію, містять, зокрема такі технічні умови, видані Житомирською філією наступним замовникам вказаних послуг: *«Інформація, доступ до якої обмежено», «Інформація, доступ до якої обмежено», «Інформація, доступ до якої обмежено», «Інформація, доступ до якої обмежено», «Інформація, доступ до якої обмежено», «Інформація, доступ до якої обмежено».*
- (99) Згідно з пунктом 8 глави 2 розділу X Кодексу газорозподільних систем якщо протягом року після погодження Оператором ГРМ проекту комерційний ВОГ не було введено в експлуатацію, проект на комерційний ВОГ підлягає перепогодженню з урахуванням діючих на дату перепогодження вимог нормативних документів.
- (100) Інших положень щодо обов'язкового, у тому числі повторного, погодження проектної документації на реконструкцію систем газопостачання чинним законодавством, у тому числі Кодексом газорозподільних систем, не передбачено.
- (101) Таким чином, вимога щодо повторного погодження проектної документації виконується за умов, визначених пунктом 8 глави 2 розділу X Кодексу газорозподільних систем, лише в рамках реконструкції комерційного ВОГ і стосується проекту на комерційний ВОГ.
- (102) Оскільки вимога щодо повторного погодження проектної документації, якщо протягом року, після погодження Оператором ГРМ проектної документації, не було введено в експлуатацію об'єкт після реконструкції, не відповідає вимогам чинного законодавства, тому вона взагалі не може бути визначеною технічними умовами на реконструкцію системи газопостачання Житомирською філією.

- (103) Наведені дії Житомирської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України» були б неможливими за умови зазнання нею значної конкуренції на ринку.
- (104) Закон України «Про захист економічної конкуренції» визначає правові засади підтримки та захисту економічної конкуренції, обмеження монополізму в господарській діяльності і спрямований на забезпечення ефективного функціонування економіки України на основі розвитку конкурентних відносин.
- (105) Відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо: - на цьому ринку у нього немає жодного конкурента; - не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (106) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (107) Як зазначалося вище послуга з погодження проектно-технічної документації на реконструкцію систем газопостачання Житомирської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України» є платною, що може призвести до додаткових витрат споживачів, які є замовниками послуг з реконструкції систем газопостачання.
- (108) Таким чином, замовники послуг з реконструкції систем газопостачання можуть понести додаткові витрати у вищезазначених розмірах за 1 погоджений проєкт, що може призвести до ущемлення їх інтересів.
- (109) *Таким чином, дії Житомирської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України», які полягають у включенні до технічних умов на реконструкцію систем газопостачання вимоги щодо повторного погодження проектною документації, якщо протягом року після погодження Оператором ГРМ проектною документації не було введено в експлуатацію об'єкт після реконструкції, містять ознаки порушення законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченого частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з розподілу природного газу в межах території Житомирської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Житомирської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України», що може призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.*

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7 та 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», частиною 1 статті 36 та статтею 37 Закону України «Про захист економічної конкуренції», пунктами 3, 11 Положення про територіальне відділення Антимонопольного комітету України, затвердженого

розпорядженням Антимонопольного комітету України від 23 лютого 2001 року № 32-р, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 30 березня 2001 року за № 291/5482 (із змінами та доповненнями), пунктом 2 розділу II, пунктом 9 розділу VI та пунктом 1 розділу VII Порядку розгляду Антимонопольним комітетом України та його територіальними відділеннями заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованого у Міністерстві юстиції України 06 травня 1994 року за № 90/299 (із змінами та доповненнями), адміністративна колегія Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Розпочати розгляд справи у зв'язку з наявністю в діях Житомирської філії товариства з обмеженою відповідальністю «Газорозподільні мережі України» (*«Інформація, доступ до якої обмежено»*); ідентифікаційний код юридичної особи *«Інформація, доступ до якої обмежено»*) ознак порушення, передбаченого частиною першою статті 13 та пунктом 2 статті 50 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з розподілу природного газу в межах території Житомирської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Житомирської філії ТОВ «Газорозподільні мережі України».

2. Збір та аналіз доказів доручити Другому відділу досліджень і розслідувань Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України.

Розпорядження органів Антимонопольного комітету України може бути оскаржене у двомісячний строк з дня одержання до Господарського суду міста Києва

**Голова адміністративної колегії –
Голова Відділення**

Андрій ПОГОРСЛОВ